

KÉPZŐMŰVÉSZETI FOLYÓIRATOK

A Magyar Képzőművészek Szövetségének folyóirata, a MŰVÉSZET havonta jelenik meg. Az egyetlen, amely a képzőművészet iránt érdeklődő közönség szélesebb rétegeit hivatott kielégíteni. Ennek megfelelően foglalkozik a szobrászat, festészet, építészet, iparművészet stb. ismertetésével. Elsősorban arra a nézőre tekint, aki talán most áll meg a képzőművészeti alkotás előtt életében először, de máris azzal az öntudattal, hogy ő mondja meg, mi a szép, aszerint, hogy neki tetszik-e vagy sem. Ennek ellenére, ha a nagyobb példányszám arányában valamivel olcsóbb lehetne, a tömegek ízlésnevelésében igen fontos szerepet játszhatna. Az egyes műalkotások és művészeti jelenségek értékelésében nehéz ugyan minden cikkben magasabb mértéket észlelni — főleg esztétikai vonatkozásban —, ennek ellenére sem tagadható a folyóirat hasznos szolgálata.

Hazai vonatkozásban főleg az egyes művészek életművéről szóló összefoglaló ismertetései, valamint a kiállításokkal kapcsolatos, sokszor csak tudósítás jellegű, illusztrált beszámolóiról révén igyekszik lépést tartani a rohanó idővel. Ugyanakkor a kényes kérdéseket inkább külföldi művészek ismertetése során érinti. (Gabriele Mucchi, Andre Lhote, Buffet, Orozco, Renato Guttuso, Picasso, Venturelli, Rockwell Kent stb.) Értékesen egészíti ki a mai külföldi művészetről alkotott képet a régi korok művészetének ismertetése (A régi Nigéria, A régi baluba törzs, Észak-kelet Új-Guinea művészete stb.).

A folyóirat *iparművészeti* vonatkozású cikkeket is közöl, amit annál inkább méltányolnunk kell, mivel önálló iparművészeti folyóirat nem jelenik meg. (Cikkek a dán, szovjet lakáskultúráról, porcelánról stb.) Építészeti vonatkozásban figyelemre méltóak az egyes lakótelepekről olvasható ismertetések (Lágymányosi, Nagy Lajos király úti lakótelep, Óbudai kísérleti lakótelep, Inota, Dunaujváros stb.). Újabb létesítményeink képzőművészeti alkotásait is rendszeresen ismerteti (a győri és a székesfehérvári pályaudvar, az Emke-kávéház, a Royal-szálloda stb.). Néha műemlékjellegű cikk is megjelenik. (Újjáépül a budai várnegyed stb.)

A könyvtárosok figyelmét a könyvvel kapcsolatos cikkekre külön is felhívjuk, már csak azért is, mert a Művészet az egyetlen folyóirat, amely ha nagy ritkán is, de közöl idevágó — elsősorban a *könyvillusztrációval* kapcsolatos — cikkeket. Az 1960—1961-es évfolyamból ezzel kapcsolatosan a következők érdemelnek figyelmet: Patakiné Molnár Zsuzsa a pár éve elhunyt G. Szabó Kálmánról s az erdélyi Gy. Szabó Béláról; D. Fehér Zsuzsa Raszler Károlyról szólván ugyancsak érinti a művész könyvillusztráló tevékenységét; Tóth Ervin Stettner Béla és Tadeusz Kulisiewicz grafikáit ismerteti; P. Brestyánszki Ilona: *Könyvművészetünk néhány problémájáról* címmel ír, a mércét azonban túlságosan alacsonyra teszi. Vayerné Zibolen Ágnes: *Új magyar könyvillusztrációk* című írásában elemzi és méltatja többek közt Szentiványi Lajos és Kass János könyvillusztráló művészetét; Solymár István Zórád Ernőről szóló írása a művész illusztrációit is említi.

A műalkotás szemléletét segítik elő az e kérdéssel kapcsolatos cikkek. Műzlésre elsősorban úgy lehet szert tenni, ha minél több képet néz és lát az ember. E tekintetben a *Művészet* sok-sok reprodukciója önmagában is nagy segítséget nyújt, de ezen túlmenően tudatosító cikkeket is közöl. A könyvtárosok, műbarátok, a művészet iránt érdeklődők egyaránt haszonnal olvashatják az idevágó írásokat. (Halász László: *A műélvezés folyamatai, A művészeti lélektanról*.)

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTEŚÍTŐ évnegyedes folyóirat, 1961-ben a 2—4. szám összevontan jelent meg. Minden száma vaskos kötet, sok-sok illusztrációval. Különösen fontosak a helytörténeti vonatkozású tanulmányok — Jakubik Anna a mátraverebélyi templomról, Károlyi Antal a vasszécsényi Ebergényi kastélyról, Rózsa György Nógrád várának régi ábrázolásáról, Ybl Ervin egy szegedi műpártólóról stb., stb. Leginkább ott vehetik hasznát e művészettörténeti folyóiratnak, ahol a könyvtár egyben osztónőzője, vagy talán már központja is a helytörténeti kutatásnak. — E folyóiratban a művészettörténet kimagasló mestereiről rendszeresen jelennek meg terjedelmes, színvonalas tanulmányok (Felvinczi Takáts Zoltán Hollósy Simonról, Farkas Zoltán Csók Istvánról, Soós Gyula Alexy Károly életéről és művészetéről, Dévényi Iván és Horváth Béla Kernstok Károlyról stb.).

Esztétikai és művészetpolitikai kérdések is szóhoz jutnak itt: az 1961-es évfolyamban igen tanulságos Kalpinski cikke: „*Miért utasítják el a szovjet művészek és műkritikusok az absztrakt művészetet, mint a szovjet művészet fejlődésének útját?*”

Építészeti folyóirataink között a MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET említendő az első helyen. Kéthavonként jelenik meg, 4000 példányon felül. Amint a címe is mutatja,

elsősorban építészeti kérdésekkel foglalkozik, s ezeknek technikai és társadalmi kapcsolatait is figyelemmel kíséri. 1961-ben néhány festő kiállításáról is közölt ismertetést, ezek azonban az építészethez nem kapcsolódtak és erősen kísértett bennünk az a bizonyos „halandzsza nyelv”, amelytől az olvasó nem lesz okosabb.

Az 1961-es évfolyam hasábjain zajlott az utóbbi évek egyik legélesebb vitája. (A szecesszióról Budai Aurél, Kathy Imre, Kubinszky Mihály, Vámos Ferenc stb.) Kár, hogy a folyóirat az utolsó 15 év mai kérdéseit nem tárgyalja ugyanilyen nyíltsággal.

A Magyar Építőművészet tartalmi vonatkozásban elég sokrétű. Az 1961-es évfolyam 3. számát az iskolaépítés művészetének szánta, míg az 5. számot a Lakóépület Tervező Vállalat munkájának gazdagon illusztrált bemutatására fordította. Közben cikkek, tanulmányok foglalkoztak a hídépítéssel, a faluépítéssel, a családi ház, parasztház, a korszerű lakásvilágítás kérdéseivel, eszpresszók, éttermek stb. művészetével. Rendszeresen közöl a folyóirat ismertetéseket az elkészült nagyobb építészeti alkotásokról (Metropol szálló, Gellért szálló, Lágymányosi tövendéglő, Televízió stb.). A műemlékvédelmi cikkek közül megemlíteném a diósgyőri várról és a középkori Budavár helyreállításáról szóló közlemény. Találhatók a folyóiratban egyes építészetről szóló portrészzerű írások (Medgyaszay István, Feszl Frigyes, Carlo Rajnaldi stb.). Megkezdte külföldre szakadt magyar építészek bemutatását is. Itt azonban — Pierre Vagó esetében túlzottnak találjuk a szervilizmus határát súroló méltatást.

Nem nevezhető sajátosan művészeti folyóiratnak, mégis meg kell említenünk az Építőipari Tudományos Egyesület MAGYAR ÉPÍTŐIPAR című havi folyóiratát nemcsak művészi kiállítása miatt, hanem azért is, mert foglalkozik építőművészeti kérdésekkel is, noha jellegénél fogva elsősorban ipari, technikai vonatkozásokra helyezi a hangsúlyt. Tekintettel arra, hogy az építészet és az építőipar forradalma nálunk is egyre jobban érezteti hatását, tanulsággal forgathatják városi és járási könyvtárainkban nemcsak a tanácsok és üzemek építési szakemberei, mérnökei, technikusai, de beruházásokat eszközölő tsz-ek, vagy akárcsak családi házat építtető magánosok is.

A MŰEMLEKVEDELEM című évnegyedes folyóirat azok közé a folyóiratok közé tartozik, amelyek számára múltunk és a szüntelenül változó mindennapi életünk kínálja a jobbnál jobb, közérdekű témát. A felszabadulás után nagy fejlődésnek indult műemlékvédelem sikerrel győzte le azt a sok félreértést és gyanúsítást, amely azok részéről érte, akik semmi érzéket sem árultak el a múlt megmaradt értékei iránt. Viszont ezt a folyóiratot mindenki örömmel tanulmányozhatja, akinek számára érthetően drága érték minden darab ki, vagy akár egy törött cserép, amely századok szörnyű viharai ellenére a régmúltból megmaradt. Vagy akár egy dűledező várfal, vagy templomrom, hát még ha modern használatra újjászülető nagy történelmi objektumokról van szó.

E lap sokoldalú tevékenysége közül a következőket említjük: egyes leírásai megmaradt műemlékeinket mutatják be (várak, kastélyok, kolostorok, templomok, házak stb., stb.), s ezekkel kapcsolatos művészeti és történeti kérdéseket tisztáznak. Mindezzel ismeretterjesztést is végez a folyóirat. Napirenden tart például olyan kérdést, hogy miként illeszzenek bele modern környezetbe renoválás útján régi épületeket. És megfordítva: új építményeket miként helyezzenek el régi épületek között.

De nemcsak épületek alkotják a műemlékvédelem gondját, hanem az *iparművészet* minden ága, például a vasművészet, amelynek napjainkban látható reneszánszában a műemlékvédelemnek jelentős érdeme van.

Szemmel tartja a lap a *külföld* műemlékvédelmi eredményeit is.

Hazai és külföldi *könyv- és lapszemléje* alkalmas arra, hogy segítse a tudományos elmélyülést és szolgálja a gyakorlati ismeretterjesztést. Gazdag, sokszínű tematikájú és szakszerűen írt *hírvortata* áttekinthető képet nyújt hazai műemlékvédelmünk állásáról.

E lap rendszeres tanulmányozásából sok inspirációt meríthet a helytörténet kutatója, a könyvtáros, aki ösztönösen hat erre a munkára, a Népfront, azután az úttörőmozgalom és a KISZ tagsága, egyszerűval mindenki, aki a helyi adottságok és értékek megbecsülése iránt kellő érzékkel viseltetik.

Nem művészeti lapként jelent meg, de művészi síkon mutatta be a hazai *könyvművészetet* a BÜCHER AUS UNGARN, amely francia és angol változatával együtt — s ezt túlzás nélkül, a világ minden tájáról érkezett levelek, sajtóvélemények stb. alapján írjuk — az egész világgal ismertette meg az utóbbi évek folyamán magasba ívelő könyvművészetünket. Évenként 4 szám jelent meg, számos egy és többszínű illusztrációval és könyvillusztráló művészetünket magas színvonalon képviselő önálló színes mûmellékletekkel.

Sz i j R e z s ő